

PRIVATE LIBRARY
OF WILLIAM L. PETERS

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ НА УНИВЕРЗИТЕТОТ ВО СКОПЈЕ
Книга 14 (1962) № 9
ANNUAIRE
DE LA FACULTÉ DES SCIENCES DE L'UNIVERSITÉ DE SKOPJE
Tome 14 (1962) № 9

П. Икономов

ЕДНОДНЕВКИТЕ (EPHEMEROPTERA) НА ЈУГОСЛАВИЈА
HABROPHLEBIA SP. NYMPHA KONJARENSIS

P. Ikonov

EPHEMEROPTERA JUGOSLAVIENS
HABROPHLEBIA SP. NYMPHA KONJARENSIS

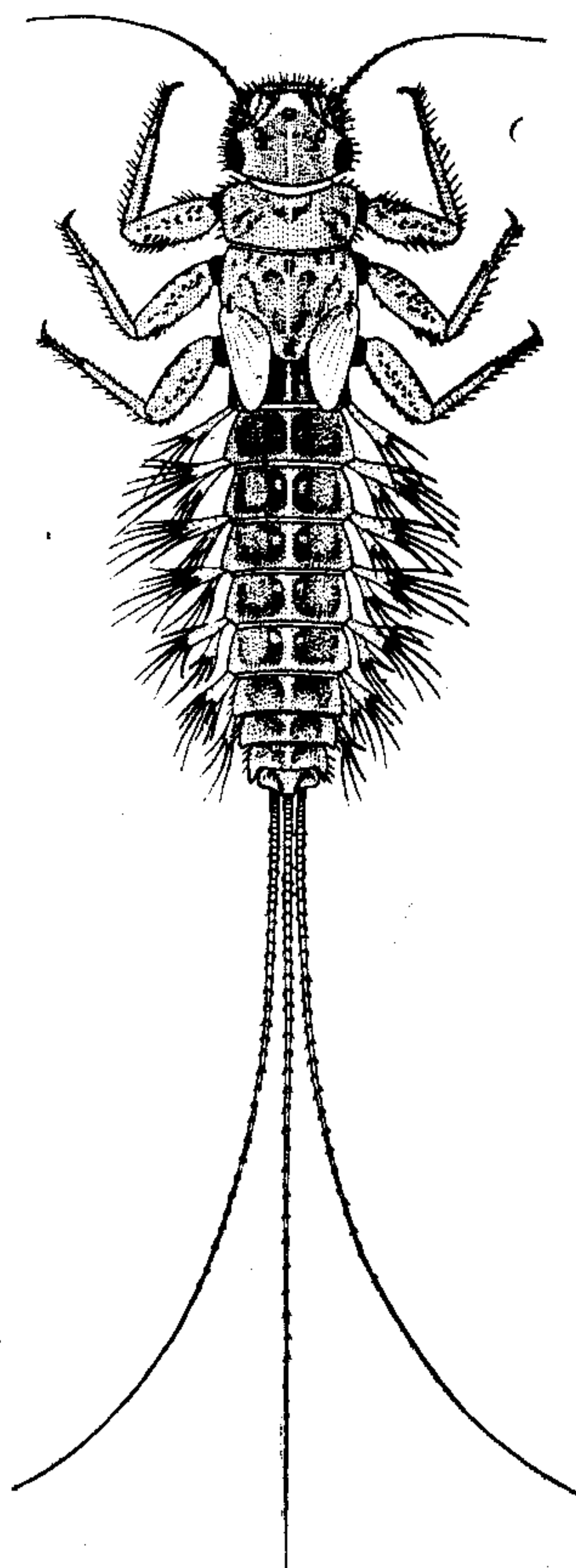
СКОПЈЕ — SKOPJE
1 9 6 3

Пеџар Икономов

ЕДНОДНЕВКИТЕ (EPHEMEROPTERA) НА ЈУГОСЛАВИЈА *HABROPHLEBIA SP. NYMPHA KONJARENSIS*

Зоолошки институт, Природно-математички факултет, Скопје

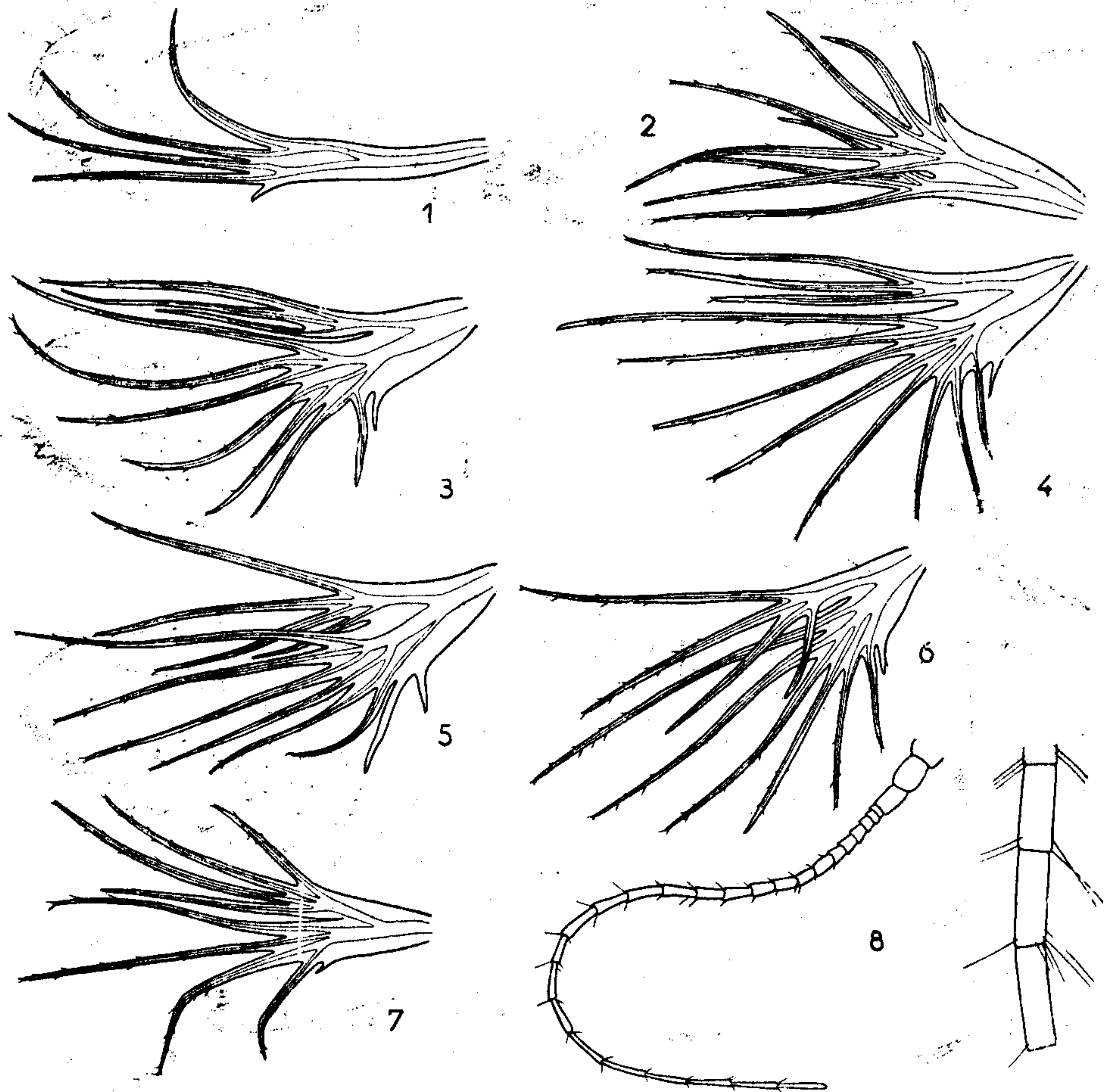
Оваа форма авторот за првпат ја наведува во анализата за распространувањето на еднодневките во Македонија (1960). При оваа прилика е дадена морфологијата на ларвата (Сл. 1—4). Досега авторот собрал 4 примероци во Коњарска Река кај Куманово на 18-V-1953 година. Должината на телото изнесува 7 мм. Преовладува жолто-кафеава боја. Антените се трипати подолги од максималната ширина на главата. Опашката е малку подолга од телото. Последното е еднакво широко во сите региони и е сплеснато дорзо-вентрално. Претпоследните два тергита дистално се со извлечени агли во иглички. Медио-дорзално по целото тело се провлекува една светла линија. Шарката на абдоменчето е изградена од по две потемни квадратни дамки на секој тергит. Овие особено се изразени на вториот до седмиот тергит. Во внатрешните пошироки рамови на дамките, поблиску кон основата, има по една светла точка. Лабиумот е правоаголен, со малку стеснета основа, заоблени предни агли и длабок, тесен зарез по предниот раб. На дорзалната страна, по целата површина, има влакненца, средно густе. Густа влакнеста покривка има и на вентралната страна спрема надворешниот раб. На предните агли, по предниот раб, има иглички, кои во средниот дел пред зарезот се ресести и сместени зад мали плочки. Мандибулите се со слабо заокруглени надворешни рабови, снабдени со фини влакненца. Канините на десната мандибула се завршуваат со 3 туберкули. Работ на канините е пилесто изрецкан. Внатрешниот канин е столпчест, завршен со 2 туберкули и проследен со неколку куси иглици од страните. Простеката на десната мандибула е столпчеста, остро заврше со по

Сл. 1. *Habrophlebia sp. nympha konjarensis*

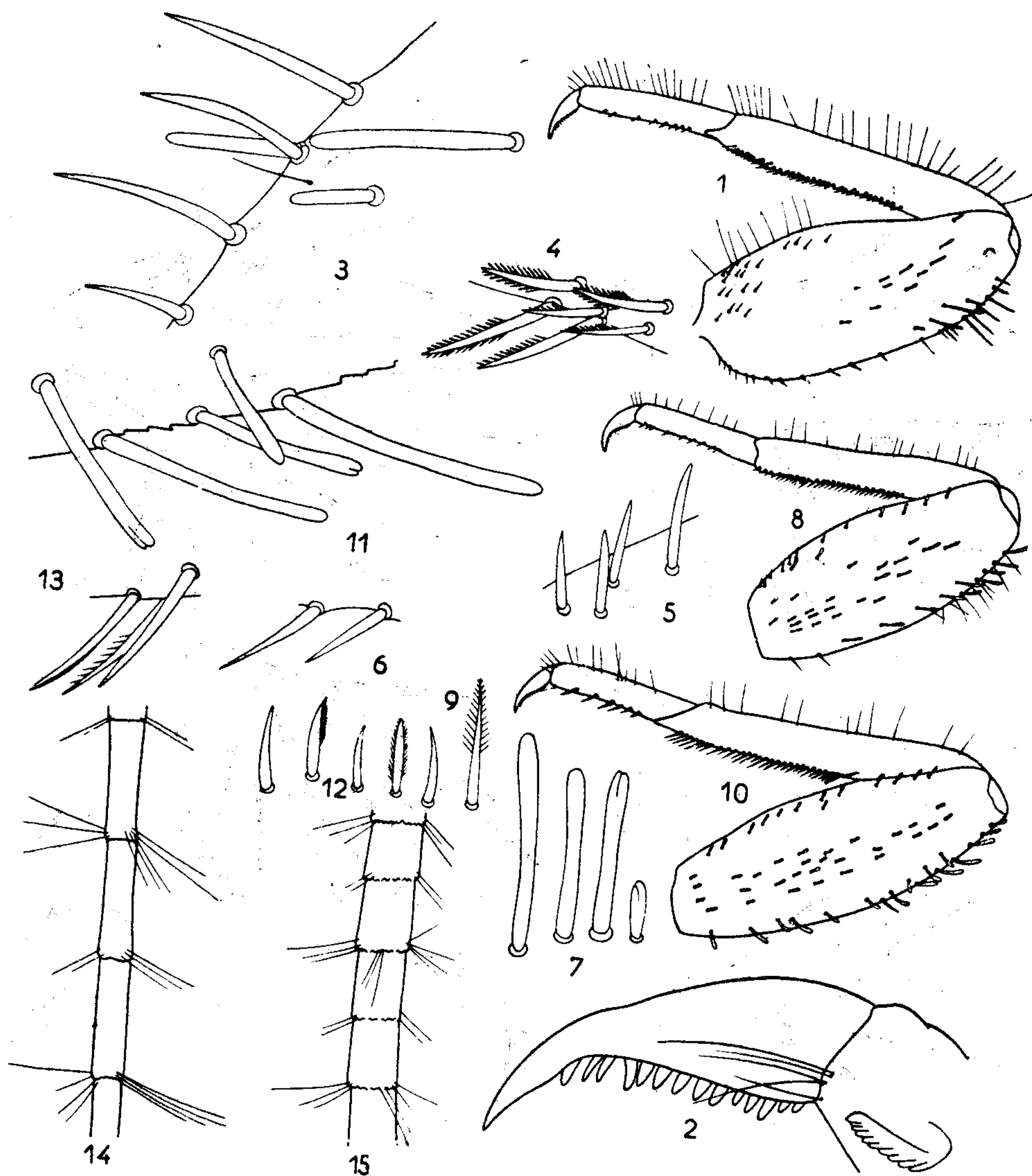

Сл. 2. *Habrophlebia sp. nympha konjarensis*. — Ларва: 1, 2, лабрум со израсходи на предниот раб медијално; 3, 4, л. манд. со канини и простека; 5—7, д. манд. со канини, простека и молар; 8, 9, магзила со врв на лацинија; 10—12, лабиум со палпус и глоса; 13, хипофаринкс.

Сл. 3. *Habrophlebia sp. nympha konjarensis*. — Ларва: 1—7, шкрџи; 8, антена со членчиња.

1. Шкрџа на првото членче на антената. 2. Шкрџа на второто членче на антената. 3. Шкрџа на третото членче на антената. 4. Шкрџа на четвртото членче на антената. 5. Шкрџа на петтото членче на антената. 6. Шкрџа на шесттото членче на антената. 7. Шкрџа на седмтото членче на антената. 8. Антена со членчиња.

Сл. 4. *Habrophlebia sp. nympha konjarensis*. — Ларва: 1—7, предна нога со нокт, израстоци по раб на Fe, од обете страни, Ти и Та по раб и различни игли; 8, 9, средна нога со иглици на Та; 10—13, задна нога со надвор. раб на Fe и различни игли по горната површина; 14, 15, церки.

неколку мали иглички, сместени под врвот. Четкицата на простеката е сместена малку пониско и ја градат околу 10 перести четинки. Моларите се изградени од 15 фини дентикулирани лајсни. Под моларот, на внатрешниот раб, има 7 ресести влакненца. Надворешниот канин на левата мандибула е широк, завршен со 4 еднакви врвои, внатрешниот канин е столпчест, во основата проширен и завршен со 3 врва. Левата простека е висока колку и канините, завршена со 2 остри иглички и четкица слична на онаа на десната простека. Моларот е со 5 високи, по работ изрецкани лајсни. Галеолацинијата е мошне проширена, со форма на паралелопипед. Магзиларниот палпус е покус од галеолацинијата. Неговото прво членче е најшироко, малку подолго од второто и третото заедно. Лацинијата на дисталниот горни раб има една густа четка од влакна на врвот куковидно свиени. Под левата долна основа на четкицата, до внатрешниот дистален агол, има еден ред од 6—7 назабени иглички, а под аголот 4—5 ресести четинки. Под овие се наоѓа и еден ред високи влакна. Влакна има и по надворешниот раб на палпусот. Лабиумот е со големи, широки, полукружни параглоси и мали јајцевидни, вертикално поставени глоси. По рабовите на параглосите се наоѓаат четинки, по горната површина ресници, а по горниот раб на глосата фини долги влакна и куси, остри или тапи трнчиња. Првото членче на лабијалните палпуси е најдолго и плочесто проширено, третото е еднакво или малку подолго од второто. Третото членче носи два реда остри иглички: еден насреде, а другиот по внатрешниот раб до врвот. По надворешниот раб на првото и третото членче има четинки, а по второто долги влакна. Гнатот има елиптична форма и медијален зарез по горниот раб, а парагнатите странично се извлечени и клиновидно заострени. По нивниот горни раб се сместени голем број иглички. Шкргите се двојни, освен првата и се завршуваат концевидно. Бројот на конците на првата шкрга е 4—5, на петтата 8+4 и на седмата 4+4. Церките носат по 8—12 влакненца на секое членче, долги колку самите членчиња. Рабовите на членчињата се дентикулирани, а хитинот кружно набран. Нозете се средно долги со проширени, сплеснати фемури и столбчести тибии и тарзуси. Најдолги се задните нозе, малку по долги од предните, најкуси средните. Игличките на надворешниот раб на фемурот на првата нога се остри, само неколку од нив дистално се застапени, а игличките на горната површина се сместени во две групи. Проксималните иглички на горната површина се заострени и делумно ресести, додека дистално по површината тие, повеќе или помалку, на врвот се застапени и раздвоени. Многубројните иглички на внатрешниот раб на тибите се перести и нив ги има и под самиот раб. По внатрешната страна на тарзусот има 8—10 голи иглички. Ноктот е речиси прав, на врвот малку свиен и носи 14 високи, клиновидни тапи запци. По надворешниот раб на тибите и тарзусите има влакна. Средните нозе се со сличен распоред на игличките како и на предните, со таа разлика што по надворешните рабови на фемурите проксималните иглички се остро завршени, а дисталните тапо, потоа игличките на горната површина на фемурите се тапи, не се групирани, туку се расфрлени по целата површина и најпосле по внатрешниот раб на тарзусот има околу 9 иглички. Ноктот има 15 запчиња. На задните нозе игличките се тапи како по

рабовите така и по горната површина на фемурот. Распоредот на игличките е сличен како на средниот фемур. На границата меѓу дисталниот внатрешен раб на фемурот и основата на табијата има еден ред од 4—6 тапи иглички. Игличките на внатрешниот раб на табијата се заострени и некои од нив се заострени и ресести. Игличките на тарзусот, на број 6—8, секојпат се остри и голи. Ноктите се со 18 запчиња. Горната површина на фемурите на сите три нозе носи нежни лушпики.

Ларва на оваа форма е најдена во малата рамнинска рекичка Коњарска Река (според селото Коњари) со дно целото обрасено со растителност. Водата се движи бавно, така што нејзината температура е блиска на температурата на воздухот, но водата секогаш е добро аерирана, било поради големата маса на растителност или поради малата количина на водна маса. Поради големите морфолошки разлики на опишаната форма со досега познатите ларви на овој род распространети во Европа, авторот е на мислење дека во случајот се работи за нова форма. Во секој случај, нејзиното место дефинитивно ќе се одреди со адултниот стадиум. Нашата форма е најблиска на *Habrophlebia fusca* Curt. со која ја споредувам во долната дијагноза.

Habrophlebia sp. nympha konjarensis

1. Тергити се со по два темни обрачи латерално,
2. Лабрум со длабока тесна вдлабнатинка по предниот раб,
3. Десната простека е со ресести влакна,
4. Горна површина на Фе со тапи завршени иглички,
5. Прва шкрга со 5 конци.

Habrophlebia fusca Curt.

1. Тергити со по две темни купести дамки латерално,
2. Лабрум со широка вдлабнатинка,
3. Десната простека без ресести влакна,
4. Горна површина на Фе со остро завршени иглички,
5. Прва шкрга со 8 конци.

LITERATURA

- Bogoesko, C.* 1958. Ephemeroptera. Fauna Rep. Pop. Rom. A. R. P. R. Bucuresti, Vol. VII, Fasc. 3.
- Biancheri, E.* 1954. Una nuova specie di *Habrophlebia* e ridescrizione di *H. Umbratilis* Eaton, 1883. Estr. delle memor. della Societa Entom. Ital. Vol. XXXIII, Genova.
- Eaton, E.* 1883—1888. A Revisional Monograph of Ephemeridae. Trans. Linn. Soc. London.
- Grandi, M.* 1943. Contributi allo studio degli Ephemerides Italiani, V. Reporti su *Habrophlebia fusca* (Curtis). Vol. XIV. Boll. dell Istit. di Entom. della R. Univ. di Bologna.
- Икономов, П.* 1960. Распространување на Ephemeroptera во Македонија. Acta Mus. Maced. scien. natur. Tom VII, №. 3 (63), Скопје.
- Lestage, A.* 1917. Contribution à l'étude des larves de Ephemeropteres paléartiques. Ann. Ann. Biol. lac. 8.
- Macan, T.* 1952. Taxonomy of the nymphs of the British species of Leptophlebiidae, Hydrobiologia, Vol. IV. W. 4, Den Hag.
- Ручев, Б.* 1957. Ephemeridae од Блгарија. Извест. на Зоол. Инст. кн. II, Б. А. Н. Софија.
- 1960. Neue Eintagsfliegen für die Fauna Bulgariens (Ephemeroptera). Deutsch. Entom. Inst. Band 10, Nr. 7/8, Berlin.
- Schoenemund, E.* 1935. Eintagsfliegen oder Ephemeroptera. Die Tierwelt Deutschlands 19, Jena.

REZIME

EPHEMEROPTERA JUGOSLAVIENS *HABROPHLEBIA SP. NYMPHA KONJARENSIS*

Petar Ikonomon

Zoologisches Institut, Naturwissenschaftliche Fakultät, Skopje

Der Körper dieser bisher unbekannten Larve ist silberbraun gefärbt. Die Körperlänge unmittelbar vor der Metamorphose beträgt 7 mm. Von der Larve *Habrophlebia fusca* Curt., welcher diese Larve am nächsten steht, unterscheidet sie sich unter anderem durch folgende Merkmale: auf jedem Tergite befinden sich je zwei runde dunkle Figuren auf lichtem Grunde; in der Mitte des Vorderandes des Labrums ist der Einschnitt schmall; die Härchen der rechten Prothese sind fein gefiedert; die Stacheln auf der Oberfläche der Schenkeln enden stumpf und schliesslich endet das erste Kiemenpaar mit 4—5 fadenförmigen Auswüchsen.

Die Larve wurde im Konjaribach bei Kumanovo im Lauf des Monats Februar gefunden. Der Bach, in dem sie lebt, führt eine kleine Wassermenge und sein Grund ist immer mit dichten Pflanzen bedeckt.